

VD stab
Sophia Hansson

Styrelsen för Stockholm Vatten VA AB

Överföring av dagvattenanläggningar och va-huvudmannaskap till Stockholm Vatten VA AB

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

- att godkänna genomförandet av förvärv av dagvattenanläggningar till ett belopp om 32,1 MSEK samt överföringen av va-huvudmannaskap till Stockholm Vatten VA AB i enlighet med förslaget,
- att hos styrelsen för Stockholms Stadshus AB och kommunfullmäktige i Stockholm hemställa om godkännande av det föreliggande förslaget,
- att uppdra åt Stockholm Vatten VA AB att tillsammans med exploateringskontoret och i samråd med trafikkontoret utreda rutiner för tillämpning av va-taxa och särtaxa vid ny- och ombyggnad
- att uppdra åt verkställande direktören att verkställa beslutet,
- att förklara beslutet omedelbart justerat.

Gösta Lindh

Sophia Hansson

ÄRENDET

Sammanfattning

Stockholm Vatten VA AB, trafikkontoret, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har i arbetet med översynen av stadens dagvattenstrategi funnit att nuvarande arbetsmodell kring dagvattenhantering skapar oklarheter och suboptimeringar.

Arbetet har tydliggjort att det är angeläget att ha en huvudman för VA-frågor inklusive dagvatten inom staden.

Stockholm Vatten VA AB, exploateringskontoret och trafikkontoret anser att samtliga va-anläggningar som staden har finansierat och byggt sedan 1989, enligt de avtal som över tid har gällt, skall överföras till Stockholm Vatten VA AB i egenskap av stadens va-huvudman. Rännstensbrunnar och rännstenar kvarstår i trafikkontorets ansvar. Överföringen sker som en försäljning av anläggningarna till Stockholm Vatten VA AB till marknadsvärde.

Stockholm Vatten VA AB skall utföra omhändertagande av dagvatten åt staden som i sin tur skall ersätta Stockholm Vatten VA AB för drift och underhåll av anläggningar enligt kommunfullmäktige fastställd taxa. Vid exploatering eller ombyggnad ska den av kommunfullmäktige beslutade va-taxan och särtaxan tillämpas. Detta innebär att Stockholm Vatten VA ABs finansiering av va-anläggningar sker i enlighet med och inom ramen för vad lagen om allmänna vattentjänster anger. Detta innebär sammantaget att allt ansvar för befintliga och tillkommande va-anordningar läggs på Stockholm Vatten VA AB som va-huvudman i Stockholm stad.

Bakgrund

Stadens arbete med ett rent vatten har varit framgångsrikt sedan mitten av 1900-talet. Från att ha hanterat de största problemen med början av 1950-talet har de tekniska systemen blivit allt mer avancerade men också mer komplicerade. Dagvattenhanteringen har förts in som en faktor att beakta vid exploateringar och befintlig miljöer.

Ny lag om allmänna vattentjänster samt ändrade organisationsstrukturer inom staden m.m. har i stället ökat otydligheten och resulterat i att staden i nuläget har flera va-huvudmän.

I samband med att Stockholm Vatten AB bildades som kommunalt bolag 1989 överfördes äganderätten till stadens samtliga tillhörande vatten och avloppsanläggningar m.m. till bolaget. Genom avtal mellan staden och Stockholm Vatten AB åtog sig staden att svara för finansiering och byggande av vissa anläggningar och Stockholm Vatten AB åtog sig att bekosta och ansvara för framtida drift och underhåll av dessa anläggningar.

Dagvattenfrågorna aktualiserades i början av 1990-talet i framförallt innerstaden, där det kombinerade ledningssystemet gav upphov till återkommande bräddning av spillvatten i samband med nederbörd. En dagvattenstrategi fastställdes av kommunfullmäktige 2002 som innebar att Stockholm Vatten AB fick ett samlat ansvar för dagvattenanläggningar i staden. Enligt avtalen skulle hittills uppförda anläggningar föras över från staden till Stockholm Vatten AB. Detta kunde dock av bokföringsmässiga skäl inte ske varför detta inte genomfördes. Dessa kom därför att kvarstå med staden som ägare men med Stockholm Vatten AB som ansvarig för drift och underhåll. Undantaget från detta ansvar var anläggningar belägna i konstbyggnader (broar, tunnlar) som av praktiska skäl sköttes av trafikkontoret.

När lagen om allmänna vattentjänster 2006:412 (LAV) trädde ikraft innebar det ökad skyldighet för kommunen att ansvara för att vatten och avlopp anordnas i ett större sammanhang, men även att beakta miljön vid utformning av va-anläggningar. Ägandet av en va-anläggning innebär att ägaren är va-huvudman enligt LAV. Detta har inneburit att staden och Stockholm Vatten VA ABs olika avtal med innebörden att stadens finansierar utbyggnad av va-system och därefter för över ansvar för drift och underhåll till Stockholm Vatten VA AB inte längre är en framkomlig väg. Ändrade organisationsstrukturer inom staden m.m. har ökat otydligheten och resulterat i att staden i nuläget har flera va-huvudmän. Frågan har ytterligare komplicerats genom lagstiftning inom miljö och vattenförvaltning samt fastställda miljö kvalitetsnormer.

År 2009 påbörjades arbetet med att utarbeta en ny dagvattenstrategi. Stockholm Vatten AB, genom dotterbolaget Stockholm Vatten VA AB, exploateringskontoret, trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret har i arbetet konstaterat att nuvarande ordning skapar oklarheter och risk för suboptimeringar. Arbetet har tydliggjort att det är angeläget att endast ha en huvudman för va-frågor inklusive dagvatten. Nuvarande ordning där såväl exploateringsnämnden som trafik- och renhållningsnämnden ansvarar för utbyggnad och därmed ägande av dagvattenanläggningar i samband med exploatering och ombyggnad är olämplig.

Förslag

Staden står inför stora utmaningar för att möta kraven från en växande befolkning på en attraktiv och miljöanpassad storstad. Vision 2030 innebär bland annat att staden har fastställt målet om att bygga 140 000 lägenheter fram till 2030. Detta ställer krav på smidiga och effektiva samverkansformer mellan berörda, särskilt inom stadens egen organisation.

Ny lagstiftning inom miljö och va-området har medfört att stadens arbete med va-frågor, särskilt dagvatten behöver förändras. Tidigare modell att genom avtal reglera huvudmannaskap och ekonomiska ansvarsförhållanden är inte en effektiv väg att skapa en långsiktigt kostnadseffektiv och hållbar dagvattenhantering, som samtidigt svarar mot de utmaningar som en växande stad och klimatförändring innebär.

Ägande och ansvar för drift och underhåll av va-anläggningar inklusive dagvatten bör överföras till en va-huvudman i staden. Rännstensbrunnar och rännstenar kvarstår dock i trafikkontorets ansvar i enlighet med LAV. Stockholm Vatten VA AB är därmed ur juridisk synpunkt ensam verksamhetsutövare för staden dagvatten och va-anläggningar.

Staden skall ersätta Stockholm Vatten VA AB för kostnader som uppstår för va-huvudmannen beräknade enligt vad som stadgas i lagen 2006:412 om allmänna vattentjänster (LAV) om va-taxa, särtaxa och dagvattentaxa.

Stockholm Vatten VA AB är den enda organisationen i staden med teknisk kompetens, datasystem och erfarenhet av drift och underhåll av va-frågor. Bolaget har bildats för att just hantera ett samlat va-ansvar inom Stockholm. Det finns dessutom fördelar med att överföringen av anläggningarna sker i samband med trafik- och renhållningsnämndens

uppdrag om att bolagisera avfallsverksamheten vid trafikkontoret. Det ges då möjlighet att samordna aktuella transaktionsfrågor kopplat till anläggningstillgångar som ska byta ägare.

I ett första skede har en genomgång av de anläggningar som har färdigställts inom ramen för olika exploateringsprojekt men där staden genom tidigare eller nuvarande förvaltningsorganisation har svarat för finansiering eller/och byggande genomförts. Genomgången visar ett det är ca 35 anläggningar eller motsvarande som har byggts.

Historiken kring hur anläggningar förts in i ansvariga förvaltningars system för redovisning och anläggningsregister m.m. är komplex pga. förändringar i organisationer mm. Den genomgång som nu skett kan komma att behöva kompletteras.

Konsekvenser av överföringen

Stockholm Vatten VA AB och kontoren ser följande huvudsakliga fördelar med föreslagen överföring.

1. En huvudman ger förutsättningar för en kostnadseffektiv och hållbar dagvattenhantering
2. Arbetet med att nå stadens mål och krav i lagstiftning inom miljö, dagvatten och va underlättas och arbetet med klimatanpassning förenklas
3. Stadens arbete med dagvatten vid exploateringar och ombyggnader effektiviseras

Stockholm Vatten VA AB och kontoren bedömer att överföringen kan ske i enlighet med gällande lagstiftning och regler.

Överföringen av anläggningarna och förtydligandet av uppdraget för Stockholm Vatten VA AB som va-huvudman ger förutsättningar för en kostnadseffektiv och hållbar dagvattenhantering inom staden. Lösningen med att ha en va-huvudman i staden underlättar arbetet med att nå mål inom staden samt krav i lagstiftning och nationella åtaganden. Stockholm Vatten VA AB har med sin kompetens inom vatten- och avlopp och teknik de bästa förutsättningarna att ansvara för och sköta anläggningarna.

Överföringen kan innebära ökade kostnader för Stockholm Vatten VA AB. LAV innebär att innehavare av allmän platsmark är skyldig att medverka till finansieringen av drift och underhåll av det allmänna va-systemet genom avgift. Lagen innehåller principer hur en sådan avgift kan beräknas. Avgiften beslutas av kommunfullmäktige på förslag från va-huvudmannen. I Stockholm har en sådan avgift (dagvattentaxa) beslutats av fullmäktige 2007-09-26. Detta innebär att trafik- och renhållningsnämnden betalar en årlig avgift på 18,5 MSEK. Denna summa kan komma att behöva förändras som en följd av överföringen av huvudmannskapet.

Staden har genom kommunfullmäktige beslutat att Stockholm Vatten VA AB kan tillämpa sårta i samband med ny- och ombyggnad av va-system. Det har ännu inte fullt ut etablerats rutiner för hur taxan skall tillämpas i de enskilda fallen. Rutiner och anpassning av avtal som berörs bör utarbetas av Stockholm Vatten VA AB och exploateringskontoret i samråd med Trafikkontoret.

Ekonomi

Överföringen berör olika typer av anläggningar: avsättningsmagasin, sedimentationsanläggningar, infiltrationsanläggningar och pumpstationer m.fl. med tillhörande ledningar. Överföring av tillgångar ska göras till marknadsvärde, vilket i en självkostnadsdriven verksamhet bör motsvara bokfört värde. Överföringen av tillgångarna sker genom att bolaget köper anläggningarna av kontoren till ett marknadsvärde om 32,1 MSEK.

Bokfört värde och principer för värdering av anläggningar

I de fall bokfört värde funnits har detta värde använts. För de anläggningar där bokfört värde inte funnits men investeringsutgift finns har detta värde använts för att beräkna bokfört värde. För anläggningar där varken bokfört värde eller investeringsutgift kunnat fastställas har en bedömning av anläggningens värde och bokförda värde gjorts. Bedömningen har gjorts utifrån anläggningens ålder, utformning, funktion mm och genom jämförelser med liknande anläggningar där bokfört värde eller investeringsutgift funnits.

Eftersom förändringar i stadens organisation har medfört att oklarhet råder kring bl.a. ägandet av anläggningar kan förteckningen över anläggningar som ska överföras komma att behöva justeras då ny kunskap om anläggningarnas hemvist framkommer. Dessa justeringar bedöms kunna ske genom justeringar mellan Stockholm Vatten VA AB och berörda kontor.

Bedömda effekter om anläggningarna inte förs över till Stockholm Vatten VA AB

I det fall anläggningarna och huvudmannskapet inte förs över till Stockholm Vatten VA AB är en förändring av trafikkontorets organisation nödvändig. Trafikkontoret kommer då att behöva bemanna sin organisation med utökad kompetens, utveckla nödvändiga tekniska system samt upphandla drift- och underhåll av anläggningar och ledningar för att kunna hantera det ansvar som huvudmannskapet innebär. Detta anses vara en mindre fördelaktig lösning ur ett kostnadsperspektiv då samma kompetens och tekniska system kommer att finnas inom två organisationer. Vidare innebär det att staden riskerar att arbetet med dagvattenhantering blir ineffektivt ur kostnads-, miljö- och klimatperspektiv då oklarheter i ansvarsfördelning och gränsdragningar kommer att kvarstå. I förlängningen kan det innebära hinder att nå miljö kvalitetsnormer och andra mål inom staden.

SLUT

Bilaga: Förteckning dagvattenanläggningar